

ชื่อโครงการ : เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อรากฐานที่ดีของชีวิต
งาน : ส่งเสริมสุขภาพ
ลักษณะโครงการ : โครงการต่อเนื่อง

๑. ความสอดคล้องกับเป้าประสงค์/ประเด็นยุทธศาสตร์

๑.๑ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข

ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศฯ

๑.๒ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สสจ.นครปฐม

การบริหารจัดการและให้บริการด้านสาธารณสุข

๑.๓ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สสอ.ดอนตูม

สร้างสุขภาพประชาชนให้มีสุขภาพดี

๒. หลักการและเหตุผล

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นรากฐานเริ่มต้นของการส่งเสริมสุขภาพของเด็กในช่วงระยะ ๓ ปีแรกของชีวิต เพราะนมแม่เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่สมดุลและดีที่สุดในช่วงวัยทารกและเด็กเล็ก เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต และพัฒนาการของร่างกาย สมอง จอประสาทตา และอวัยวะอื่นๆ ที่ร่างกายยังพัฒนาไม่เต็มที่ รวมทั้งป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ที่พบบ่อยในทารก เช่นโรคอุจจาระร่วง โรคระบบทางเดินหายใจ และโรคภูมิแพ้ นอกจากนี้ นมแม่ยังมีผลต่อสุขภาพในระยะยาวอีกมากมาย ทารกที่ได้รับนมแม่จะมีโอกาสเป็นโรคอ้วน เบาหวาน น้อยกว่าทารกที่ได้รับนมผสม และยังช่วยป้องกันโรคเรื้อรังในวัยผู้ใหญ่ เช่นโรคเบาหวาน และภาวะหลอดเลือดหัวใจอุดตันด้านหัวใจและไต และพัฒนาการพบว่าทารกที่ได้รับนมแม่อย่างเดียว และได้รับนมแม่ต่อเนื่องจนอายุครบ ๑๒ เดือน ติดตามหัวใจและไตของทารกเมื่ออายุ ๖.๕ ปี พบว่าระดับหัวใจและไตของทารกที่ได้รับนมแม่สูงกว่าเด็กที่ได้รับนมผสม ๕.๙ จุด และระยะเวลาของการได้รับนมแม่สัมพันธ์กับค่าคะแนนหัวใจและไต ดังนั้น องค์การอนามัยโลกได้แนะนำว่าเด็กควรได้รับนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน และให้นมแม่ร่วมกับอาหารตามวัยจนถึงขวบปีที่สองหรือนานกว่านั้น

อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนของจังหวัดนครปฐมในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๔,๒๑๔ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๗๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕๓ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๓,๒๔๗ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๓๐ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๒,๘๒๑ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓๗ ในส่วนของอำเภอดอนตูม ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๒๗๕ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๘ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๒๖๕ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๘๔ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๒๐๔ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ และในส่วนของตำบลห้วยด้วน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๑๙ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๒๖ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมด ๑๔ คน พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๓

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตั้งครรภ์ในช่วงระยะ ๓ ปีที่ผ่านมาได้ลดลงเนื่องจากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแต่อย่างไร ทั้งนี้อัตราการร้อยละของเด็กที่ได้รับนมแม่อย่างเดียวจนถึง ๖ เดือน เมื่อเทียบกับจำนวนหญิงหลังคลอดทั้งหมดยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

อาหารที่สำคัญและมีประโยชน์ที่สุดสำหรับทารกคือ นมแม่ และนมแม่ยังมีผลต่อสุขภาพในระยะยาวอีกมากมาย ดังนั้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/โรงพยาบาลดอนตูม จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญนี้ จัดทำโครงการ”เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อ รากฐานที่ดีของชีวิต” โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้แม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างเดียวอย่างน้อย ๖ เดือน ลูกจึงมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และแม่มีสุขภาพดี

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กแรกเกิด-อายุ ๖ เดือน กินนมแม่อย่างเดียว
๒. เพื่อให้หญิงหลังคลอดได้รับการดูแลอย่างน้อย ๒ ครั้งตามเกณฑ์

๔. เป้าหมาย

หญิงหลังคลอด จำนวน ๖๖ คน

- รพ.สต.บ้านตะโกสูง	๘	คน
- รพ.สต.ห้วยพระ	๓	คน
- รพ.สต.บ้านเลาเต่า	๓	คน
- รพ.สต.ลำเหย	๒	คน
- รพ.สต.บ้านภูมิ	๒๓	คน
- รพ.สต.ดอนพุทรา	๕	คน
- รพ.สต.บ้านหลวง	๑๑	คน
- รพ.สต.ดอนรวก	๒	คน
- รพ.สต.ห้วยด้วน	๒	คน
- รพ.สต.ลำลูกบัว	๒	คน
- รพ.ดอนตูม	๕	คน

๕. ระยะเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (ต.ค. ๒๕๖๕ - ก.ย. ๒๕๖๖)

๖. สถานที่ดำเนินการ

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง
๒. โรงพยาบาลดอนตูม

๗. ขั้นตอนดำเนินงาน / กิจกรรมที่สำคัญ

กิจกรรม / กระบวนการทำงาน	ระยะเวลา	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑. อบรมเจ้าหน้าที่ รพ.สต.เรื่องการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	ม.ค.๖๖ - ก.พ. ๖๖	- อาหารกลางวันและอาหารว่างและเครื่องดื่ม คนละ ๑๑๕ บาท - ค่าสมนาคุณวิทยากร ๑ คน จำนวน ๒ ชั่วโมงๆละ ๖๐๐ บาท - ค่าวัสดุสำนักงาน ๑,๐๐๐ บาท	เงินบำรุง	รพ.สต./รพ.

กิจกรรม / กระบวนการทำงาน	ระยะเวลา	งบประมาณ	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๒. จัดทำทะเบียนหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอดในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน	ต.ค.๖๕ - ก.ย. ๖๖	-	-	รพ.สต./รพ.
๓. จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องประโยชน์ของนมแม่	ม.ค.๖๖ - ก.ย. ๖๖	-	-	รพ.สต./รพ.
๔. เจ้าหน้าที่ เยี่ยมติดตามหลังคลอดอย่างน้อย ๒ ครั้งพร้อมให้คำแนะนำความช่วยเหลือสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อย ๖ เดือนและส่งต่อหรือแก้ไขปัญหาด้วยการแพทย์แผนไทย ในรายที่มีปัญหา	ม.ค.๖๕ - ก.ย. ๖๖	ค่าวัสดุสาริต ชุดละ ๓,๕๐๐ บาท (ถุงเก็บน้ำนม, เครื่องปั้มนมไฟฟ้า)	เงินบำรุง	รพ.สต./รพ.
๕. สรุปและประเมินผลงานเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน	ก.ย.๖๖	-	-	รพ.สต./รพ.

๘. ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับโครงการและแนวทาง

เนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาด covid-๑๙ ยังมีการแพร่ระบาดอยู่ อาจทำให้กิจกรรมการจัดอบรม/การรวมกลุ่มต่างๆ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมได้ไม่ครบตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และในการเข้ารับบริการการแก้ไขปัญหารีเอ็งน้ำนมด้วยแพทย์แผนไทย กลุ่มเป้าหมายอาจไม่สะดวกในการเดินทางไปที่สสอ.ตอนตุมหรือไม่สะดวกเพราะไม่มีคนดูแลบุตรให้ในช่วงที่เข้าทำแพทย์แผนไทย

แนวทางการแก้ไข คือ อาจเพิ่มการจัดอบรม เป็น ๒ รอบ โดยจัดกลุ่มเป้าหมายแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม เพื่อลดการแออัดในการเข้าร่วมอบรม และในเรื่องการเข้ารับบริการด้านแพทย์แผนไทย อาจจัดให้มีบริการที่ รพ.สต./รพ. และในเรื่องการดูแลบุตรจะขอสม.ช่วยดูแลบริการในช่วงที่แม่ทำแผนแพทย์ไทยอยู่

๙. ตัวชี้วัด

๙.๑ ด้านปริมาณ (ผลผลิต)

- ร้อยละ ๑๐๐ ของเจ้าหน้าที่ รพ.สต. แห่งละ ๒ คน ได้รับความรู้การแก้ไขปัญหาลูกด้วยนมแม่
- ร้อยละ ๘๐ ของหญิงหลังคลอดได้รับการติดตามเยี่ยมมนแม่ อย่างน้อย ๒ ครั้ง(ภายใน ๑ เดือนแรก)

๙.๒ ด้านคุณภาพ (ผลลัพธ์)

- ร้อยละ ๖๐ ของเด็กแรกเกิด - อายุ ๖ เดือน กินนมแม่อย่างเดียว

๑๐. การประเมินผล

ตัวชี้วัด	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือ
๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของเจ้าหน้าที่ รพ.สต./รพ. แห่งละ ๒ คน ได้รับความรู้เรื่องการแก้ไข ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	จำนวนเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ที่ผ่านการอบรมเรื่อง การแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ - ผ่านการอบรม ๒ คน = ๕ คะแนน - ผ่านการอบรม ๑ คน = ๓ คะแนน - ไม่มีคนผ่านการอบรม = ๐ คะแนน	- ลายเซ็นเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ที่เข้าอบรม - ภาพกิจกรรม
๒. ร้อยละ ๖๐ ของเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๖ เดือน กินนมแม่อย่างเดียว	จำนวนเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๖ เดือน กินนมแม่ อย่างเดียวเทียบกับจำนวนเด็กแรกเกิดถึง ๖ เดือนทั้งหมด - ร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป = ๑๐ คะแนน - ร้อยละ ๖๑ - ๖๙ = ๘ คะแนน - ร้อยละ ๕๖ - ๖๐ = ๖ คะแนน - ร้อยละ ๕๑ - ๕๕ = ๔ คะแนน - ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ = ๒ คะแนน	- ทะเบียนหญิงหลัง คลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนม แม่อย่างเดียว - HDC
๓. ร้อยละ ๘๐ ของหญิงหลังคลอดได้รับการติดตามเยี่ยม นมแม่ อย่างน้อย ๒ ครั้ง (ภายใน ๑ เดือนแรก)	จำนวนหญิงหลังคลอดได้รับการติดตามเยี่ยม นมแม่ ๒ ครั้ง เทียบกับ จำนวนหญิงหลังคลอด ทั้งหมด - ร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป = ๕ คะแนน - ร้อยละ ๘๕ - ๘๙ = ๔ คะแนน - ร้อยละ ๘๐ - ๘๔ = ๓ คะแนน - ร้อยละ ๗๕ - ๗๙ = ๒ คะแนน - ต่ำกว่าร้อยละ ๗๕ = ๑ คะแนน	- ทะเบียน หญิงหลังคลอดที่ได้รับการ ดูแล

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- จำนวนเด็กที่กินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย ๖ เดือน เพิ่มขึ้น
- หญิงหลังคลอดที่ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้รับการแก้ไขปัญหา

๑๒. งบประมาณ

จาก เงินบำรุง จำนวน ๗๔,๗๓๐ บาท

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มประชุมเจ้าหน้าที่รพ.สต./รพ.เรื่องการแก้ไขปัญหา การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน ๒๒ คนๆ ละ ๑๑๕ บาท เป็นเงิน ๒,๕๓๐ บาท

๒. ค่าตอบแทนวิทยากร ๑ คน จำนวน ๒ ชั่วโมง ชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๓. ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

๔. ค่าวัสดุสาริตการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน ๒๐ ชุดๆ ละ ๓,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ ทุกรายการสามารถถัวเฉลี่ยกันได้

๑๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง
๒. โรงพยาบาลดอนตูม
๓. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอดอนตูม

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางกัญญา วิเวก)
ผอ.รพ.สต.ลำเหย

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นายจิตติวัฒน์ ศิลปเจริญ)
ผอ.รพ.สต.บ้านภูมิ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางสาวเกล้ากร รัตนชาญกร)
รก.ผอ.รพ.สต.บ้านตะโกสูง

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางสมวรรณ จันทะนา)
ผอ.รพ.สต.ลำลูกบัว

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นายธีระ อนุตธโต)
ผอ.รพ.สต.ห้วยพระ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางเบญจมา ทารัญญา)
รก.ผอ.รพ.สต.บ้านเลาเต่า

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นายฉัตรชัย เหล่ากรุงเก่า)
ผอ.รพ.สต.ดอนพุทรา

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นายชำนาญ ตรีอินทอง)
ผอ.รพ.สต.ห้วยด้วน

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางสาวพันธ์ทิพย์ อุ่นศิริ)
รก.ผอ.รพ.สต.บ้านหลวง

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางชมนาด คงประเสริฐ)
ผอ.รพ.สต.ดอนรวก

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางสาวอุไรรัตน์ กุลมี)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(นางพรพรรณ เหมสะอาด)
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายสายันต์ มั่นใจจริง)
สาธารณสุขอำเภอดอนตูม

ลงชื่อ

ผู้อนุมัติโครงการ